

LES SACRIFIÉS

Bulletin bimestriel de la Fédération des Victimes du Nazisme enrôlées de Force

H 1 VNEF

No 6/1996

novembre/décembre

36e année

**Monument
aux Morts
Hoscheid**

Fédération: FNEF
3A, rue de la Déportation
Luxembourg

Éier hirem Undenken!

„Am Totenkult läßt sich das Maß ablesen, in dem die Lebenden in Ordnung sind“.

Esou seet äis et den Dichter Ernst Jüngen. A wéi Recht en hue!

Mir Enrôlés de Force gehéieren zu där Kategorie Leit, deenen d'Erënnerung un hir doudeg Komerodinnen a Komeroden héich an helleg as, déi mat deenen nach Iwreggebliwene dat gréisste Leed an dee gréisste Misär duerchzestoen haten, déi engem Mënsch zoustousse kënnen.

Onerhéiert grujhlech war ënner alle Schicksaler vun den Zwangsrekrutiert dat vun deenen 91 Jongen, déi an der Nuecht vum 30. op den 31. Januar 1945, an enger Zäit, wou d'Lëtzebuurger Land schon zënter fënnf Meint dem nazisteschem Okkupant lass war, an zu Slonsk (deem fréiere Sonnenburg) vun der preisescher SS ernuert goufen.

Mir gedenken hirer an aller Öffentlechkeet um 52 Joersdag von hirem Doud an enger Veillé um Kanounenhiwwel an der Stad en

Donneschdeg, den 30. Januar 1997 um 18.30 Auer.

Heimat geet en Appell un all Enrôlés de Force an un d'Famije vun deenen 91 Naziflifer, deen Dag um 18.30 Auer présent ze sin um Rendez-vous, an do un der Gedenkeremonie deelzehuelen.

D'Associatiounen an d'Sectiounen solle w.i.g. hir Fändele matbréngen.

De Comité vun der Fédération un

D'Sectioun Diddeléng am Trauer

Roger Kolb	30.12.1995
Camille Collé	04.02.1996
Guillaume Dahm	08.03.1996
J.-Pierre Siedler	05.03.1996
Emile Berchem	12.06.1996
Nicolas Schmit	01.07.1996
Nicolas Lentz	07.09.1996
Mime Yvonne	17.11.1996
Wendel-Dostert	25.11.1996
Lucien Schmit	

Zwangsrekrutiert vun Diddeléng denken ëmmer un lech

D'Amicale vun den Enrôlés de Force Victimes du Nazisme vu Jonglënster an Emgëigend trauert ëm hir Komeroden verstuerwe am Joer 1996

Uselding Joseph	27. Januar 1996
Comes Joseph	04. März 1996
Jungers Louis	31. Juli 1996
Wampach Edouard	14. Nov. 1996

Hir Komerodinnen a Komeroden behale si a gudder Erënnerung

Nationalkongress (Schluss vum Rapport)

Jos. Weirich

Mir soen dem Benny Jacob villmols merci fir säi laange Rapport iwwer d'Recherchen, déi am Ex-KGB sengem Archiv zu Moskau gemaach goufen. Elo wësst dir alleguer wat fir eng monstruéis Arbechte gemaach goufen fir eppes, wou nët alles a lëschter Konsequenz erausgesprongen as esou wéi mir äis dat virgestallt haten. Eent hu der mat Sécherheet nom Benny sengem Referat festgestallt, an dat as, datt mer äis de Reproche nët brauche gefalen ze lossen, mir hätten äis nët ëm déi Komerode gekëmmert, déi bis haut nach ëmmer als vermissé gëllen. Weider as bewiese gin, dass iwwerdrive Publizitéit wéinst dem Opmaache vum Moskauer KGB-Archiv nëtscht bréngt. Wann een, deen deemols je eng Keier mat de Russe Kontakt kritt hat, säin Dossier wëllt zougestallt kréien, da kann en dat maachen. Mä mir sin nach nët esou wäit, well mer nach nët wëssen, wéi mer déi Ennerlagen vu Moskau op Lëtzebuerg kréie kënnen. Et as duerchaus méiglech, datt vill Zäit vergeet, eier ee Satisfaktioun kritt. Wa mir déi Dossiers-en iwwer den diplomatesche Wee no Lëtzebuerg kréie kënnen, wir äis vill gehollef. Mir am Zentralcomité an am Fédérationscmité hun an deene lëschte Joeren eng Onmass vun eiser Zäit jhust mat där doer Problematik verwand.

Ech kommen zum Schluss, et as zimlech waarm heibannen. Ech versiche mech esou kuerz wéi nëmmen denkbar méiglech ze faassen a behandelen nach jhust zwee Punkten. Deen een as Geschicht vun de Fliegebetter an de Fliegeheimer. Dir alleguer kennt d'Problematik. Mir waren an esou ville Generalversammlungen. Mir hun iech do erklärt, ëm wat et geet. An där lëschter Zäit as an der Chamber e Gesetzesprojekt gestëmmt gin iwwer e Fliegeheim zu Schëfflëng. Duerno hu der op der Television den Här Regenwetter gesin a héieren

Inhalt:

Nationalkongress (Schluss)
D'Chorale vun den EdF
Letzter Auftritt
Avis un all Interesséiert
Mémoiral de la Déportation
Aus eiser Agenda
Een Tour an d'Eisack mat den Zwangsrekrutierten
Peenemünde
Voeux de Nouvel an

Fédération des Victimes du Nazisme, Enrôlés de Force,
Association sans but lucratif –
Siège: 3A, rue de la Déportation, L-1415 Luxembourg,
Boite postale: 2415 L-1024 Luxembourg. C.C.P. 31329-95
– Banque Internationale: 5-217/4546

Rédaction du bulletin bi-mensuel «Les Sacrifiés», 3A, rue de la Déportation, L-1415 Luxembourg.

Service social aux Enrôlés de Force: 3A, rue de la Déportation, L-1415 Luxbg. Tél.: 48 32 32.

L'Association des Parents des déportés Militaires Luxembourgeois, Secrétariat: 3A, rue de la Déportation, L-1415 Luxembourg, Boite postale 2415 L-1024 Luxembourg. **L'Amicale des Anciens de Tambow,** Secrétariat: Kleinbettingen, 14, rue de Kähler, ccp 24007-48 – **L'Association des Enrôlés de Force Victimes du Nazisme,** Secrétariat: 3A, rue de la Déportation, L-1415 Luxembourg, Boite postale 2115, L-1024 Luxembourg, ccp 31 324-90. – **Association des Survivants des Enrôlés de force, a.s.b.l.,** Siège: 3A, rue de la Déportation, L-1415 Luxembourg. La correspondance est à adresser à Mme Josée Heef, 11, rue de Moutfort, L-5355 Oetrange, Tél.: 350 014.

Layout: Informatique S. à r. l. L-5630 Mondorf les Bains Tél.: 67 72 14 – Impression: Imprimerie Centrale S.A. Luxembourg

an dir hut festgestallt, dass Leit sech Suerge gemaach hun. Dat wat do gesot gin as, stëmmt nët honnerprozenteg. Wat jiddere vun äis ze verhalen huet, dat as, dass déi Konventionou tëschend der Regierung an eiser Fédératioun nach ëmmer Gëltgeek huet. An dëser Konventionou as festgehalten, dass mir esouwuel beim Familienminister (Centres intégrés) an da weider beim Gesontheitsminister (maisons de soins) äis Leit, dat heescht eemol d'Enrôlés de Force, dann déi Leit, déi äis am Krich gehollef hun, prioritär ënnerdag bréngen kënnen.

Wat muss en duerfir maachen? - Et muss ee fir unzeftänken e Certificat vu sengem Dokter hun, dee bescheinegt, dass déi betreffend Flegesperoun muss an engem Geriatriehem ënnerbruecht gin, welle weder doheem nach am Spidol bleiwe kann. An dëse Certificat muss rezent ausgestallt sin. Et geet nët, dass e këinnt mat engem Certificat, deen dräi Joer alas. Weider muss een eng Bescheineigung viirlefen vun der Geméng an där festgestallt gët, dass et sech bei där ze placéierender Persoun ëm en Enrôlé de Force handelt. Mat deenen zwee Dokumenter geet een donneschtes noméites bei d'Madame Reef an de Büro zu Hollerech op der Gare. Si kuckt dann alles no, leet en Dossier un an den Antragsteller seet hir a wat fir en Heim déi krank Geleehneet gin d'Leit opgeklärt, wël se sech ze behuelen hun. Och kréte si gesot, wat alles mat engem Placement an engem Fleghehem zesammenhänkt. Mir suivéieren den Dossier vun där kranker Persoun. Mir gin deen nët einflich ewech. Et sin der v'läicht ënner äis, déi si méi gescheit a mengen, si géifen e Minister kennen a gin hiren Dossier am Ministère of. Wien dee Wee aschliët, leeft Gefor, dass sâin Dossier un Koup leie bleiwt. Am ëmgekierete Fall, wann d'Leit bei äis kommen, da kucke mir, datt de Flegesperou bedierftegen an engem Heim ëmerkânt.

Bis elo hu mer 87 Dossiers'e verschafft. Dovu sin 28 Persounen placéiert gin. De Gros dervun sin Enrôlés de Force. Siewe ware nët zwangsrekrutiert, mä et ware Leit, déi äis am Krich gehollef hun oder aktiv an der Resistenz waren. Véier Dossiers sin nach en suspend a sech Leit sin an der Zwëschenzäit versterwen. Mir hu mat där Aktioun e relativ grouse Succès a si frou, dass eise Komerodinnen a Komerode gehollef konnt gin. Mir hun eng Kommissioun, déi ganz aktiv as an déi d'Saach suivéiert. Dat si virun allem de Gast Junck, de Jules Steffen, de Nic. Champagne an d'Madame Reef.

Eppes, wat e bësselechen traureg mecht, as dat elei: Et sin en flech Leit, déi placéiert goufen, an esou bal dat passéiert war, dann hu mir glat

näischt méi vun himen héieren. Et brauch keen äis merci: ze soen. Mä mir wieren dach awer frou, da mer a moins gewuer géife gin, wël et mat deem Einzelne viirugong, wël a wat mat him passéiert as.

Eis Relatioun mat dem Här Albert Hansen vum Ministère si ganz gutt. Eng Suerg hu mer dach awer, an dat as, datt mer enges Dags gesot kréien: Dir hut elo zevill Leit placéiert. Wien de Chamberbericht gelles huet, dee wees, datt esou Flegebet 7,9 Millioune kascht fir et anzeirichten. Dodran alles abegräff, esougutt de Bau ewël d'Flegesperoun an déi onëmgängleche hygienesch a souswël meedezinesche Aggregater. Wann een déi 500 Mio, déi mer hun, duerch 7,9 dividéiert, da këinnt een op circa 65 Better. Also, reng Rechneresch stéingen äis 65 Better zur Verfügung. Wël der elo grad héieren hut, si mer nach wäi vun där Zuel ewech. Duerfir loosse mer nët elo scho Kreesch doen, a wärde mer of, wël sech déi Situatioun weiderentwéckelt. Ech wël iech iwwerzeegen, datt der dem Fédératiounscomité ärt vollt Vertraue schenke këinnt.

Eng aner vun eisen Entreprisen, dat as de Mémorial de la Déportation zu Hollerech an der aler Prénze-Gare. Déi eisicht Phase vun den Arichtungen as ofgeschloss. Ech wël hei nach eemol drop hieweisen, dass deen nët nëmme fir äis geduecht as, mä méi besonnesch fir déi kommend Generatiounen, fir datt déi eng Notioun këne kréien, wat Déportatioun zu Lëtzebuerg Bierger duerch d'Preisen am Zweete Weltkrich a Réalitéit war. Deen eisichten Deel as färdig an et kann een derduerchgoen. Wann een dann nach zousätzlech Informatiounen wëllt hun, da kann ee sech déi an esougennannte bornes informatiques erauszéihen.

Déi zweet Phase, un där mir am Ament schafffen, gët eng zweet borne informatique, wouran all Détailler vun sâmtlechen Arte vun Déportatioun, wël d'Preise se hei am Land praktikéiert huten, mat all den onsälege Folgen dran enthale sin. Si as heptsächleche geduecht, fir datt d'Historiker hir Recherche maache kënnen, fir Léiersonal an esou weider. Dës Phase ze réalisieren as alles anesch ewël einflich. Fir dës Saach op e gutt Enn bréngen ze kënnen, wiere mir frou, wa mer vun ville Sâiten Hélelf kréigen. Mir brauchen Informatiounen iwwer eis Refraktären, wël se iwwer d'Grenze koumen, wien hinne gehollef huet, iwwer hiren Openthalt am Ausland, wat do passéiert as. Da brauche weider Informatiounen iwwert all déi sëlleeg Jongen, déi a Russland, kuerzëm am Oste waren. Et as dat eng gewaltig Arbecht déi mer do ze erieedege hun. Mir si frou op d'Mathéleff vu Komerode zereckgräifen ze dürfen, déi nët am ieweschten Gremium vun eiser

Organisatioun sin. Ech denken do, beispillsweis, un de Roger Gallion, deen eng enorm Arbecht bei der Bewältigong vun esou engem Pensum leescht. Mir hun äis iwwerluecht, wann een déi Informatioun kritt, déi Dokumenter liest, dann as den Aussestehenden nach wäit dervun ewech ze verstoen, wat dat alles bedeit, wël alles an der Réalitéit war a wat eigentleche geschouch. Mir versiche Filmer dréien ze loosse, déi den informativen Charakter vun deem Ganzen ergänzen, — eppes, wat onbedéngt erfuert as. Wël mer datt réalisieren, musse mer eréischt gesin. Am Ament verhandele mer mat engem polnescher Firma. An do mecht den André Hohengarten eng enorm Arbecht. Wa mer dat färdig bréngen, esou wël et äis viirschwiewt, da maache mer am zweete Raum an der Hollerech Gare, deen zur Verfügung steet, de Centre national d'information. An dat as eng ganz wichteg Saach. W.i.g., verspärt iech nët an hëllef mat är läschter Kraft, dëse grouse Projet ze réalisieren. Et wärt wuel dee läschte groussen Hoff sin, dee mir maachen. Wann äis dat geléngt, dann hu mer dat grujlecht Schicksal, dat mat der Zwangsrekrutierung iwwer äis an eist Land erangebracht war, dem Vergiesse entrass.

Oni finanziellen Opwand as dëse Projet nët ze réalisieren. Fir mat dem finanziellen Deel zu Rand ze kommen, hu mer eng national Submissioun lancéiert. Et gouf och nach en Zikular vum Fédératiounscomité un iech verdeeit, an dem der opgefuerdert gitt, an äre Sectione nach eemol e finanziellen Effort ze maachen. Ech därf iech rouheg hei soen: Mir brauche jüst elo nach en etlech Millioune Frang. Esou, wël mer et erliewt hun bei der Installatioun vun där monumentaler Eierepoart un Kirrecht zu Slonsk, hoffe mer och dës Affär zu eiser aller Zefricidenheet ofschléissen ze kënnen. E spezielle Merci geet an dësem Zesammenhank un eise Komerod Nic. Champagne, deen all déi Spende kanalséiert.

Nach ee Wuert zu deene Froebéi, déi mer elo grad un iech verdeeit hun. Et as äis méi ewël eng kéier reprochéiert gin, mir géinge wéineg iwwer de Meedercher (haut Fraen), hir Schicksal aus dem läschte Weltkrich schwätzen oder informieren. Ob zu eiser Schan oder nët, mir mussen agestoen, dass mir ganz wéineg doriwir wëssen, wël zum Beispill: Wou waren se an de Lageren am RAD, — wou waren se am KHD a wat hun se do musse maachen, — sin der krank gin, — sin der gestuerwen? Alles onbeäntwert Froen. Mir wëssen kaum eppes wël d'Preise si behandelt hun, wat se hu missen u Schliëmme erliewen. Fir alles iwwer eis Meedercher gewuer ze gin, hu mer dee Froebou verdeeile gelooss. Eis Sectione sollen, an hirem Beräich, dës Froebéi u Frae weidergin, déi nëmme

si kennen. Och Informatiounen sichen ze kréien iwwert e Meedche wat dout as, je bei all Meedchen, dat am Zweete Weltkrich an de Nazien hir Maschinerie gerode war. Wann dat nët geschitt, wa mir keng stechthaltig Informatioun zesamme bréngen, da sin all déi Meedercher, déi de Preisen zum Affär gefäll sin, fir ëmmer vergess.

Ech hu versicht mech esou kuerz wël méigleche ze halen. Mir gin elo zum nächste Punkt op der Dagesuerdnung, wou et do heescht: Fräi Aussprooch.

Et gouf dann du nogefrot, wël et mat deene Nummere wier, déi déi eenzel RAD-Lager huten, wou Lëtzebuerg Jonge dra waren. Fir déi zweete Borne informatique anzeirichte, gin d'Nummere an och d'Nimm vun all deene Lagere gebraucht. Mir huten circa 50 Lëtzebuerg Jongen, déi an de Vereenegte State vun Amerika a Krichsgefangenelager waren. Déi Jonge sollen, wël et schéngt am Dezember 1945 aus Amerika z'reck no Lëtzebuerg komm sin. Wël e Wonner, do war jo een am Sali, deen an dem Grupp vu Lëtzeberger war, an zwar de Pitt Halsdorf, President vun der Walfer Sectionou.

Zum Ofschloss huet de Jos. Weirich eng ganz Rétsch Merolen ausgesprochen an der Hoffnung Ausdruck gin, dass mir äis all am nächste Joer zu Steesel erëmgesin fir de Kongress vu 1997.

Uschneidend gouf eng Rei vu verdéngschvolle Komerodinnen a Komerode mat de Rubans en or, respektiv mat de Rubans en argent ausgezecheent.

Ruban en or

Ruban en or

1. Gruber Emile
2. Neuens Jean Pierre
3. Clemens Charles
4. Schon François
5. Reicher Marcel
6. Metz Josy
7. Colling Marcelle Mime
8. Jungbluth Berty Mime

Section

1. Ettelbruck
2. Junglinster
3. Luxembourg
4. Kayl/Tétange
5. Sanem/Beivaux
6. Schifflange
7. Sud Ouest
8. Walferdange

Ruban en argent

1. Arnoldy Emile
2. Boden Théo
3. Defay Albert
4. Schon Josy
5. Gaasch Jean
6. Ginter Albert
7. Metzler Joseph
8. Mully Joseph
9. Muller Jacques
10. Klingenberg-Gillen
11. Alice Mime
12. Behm Michel

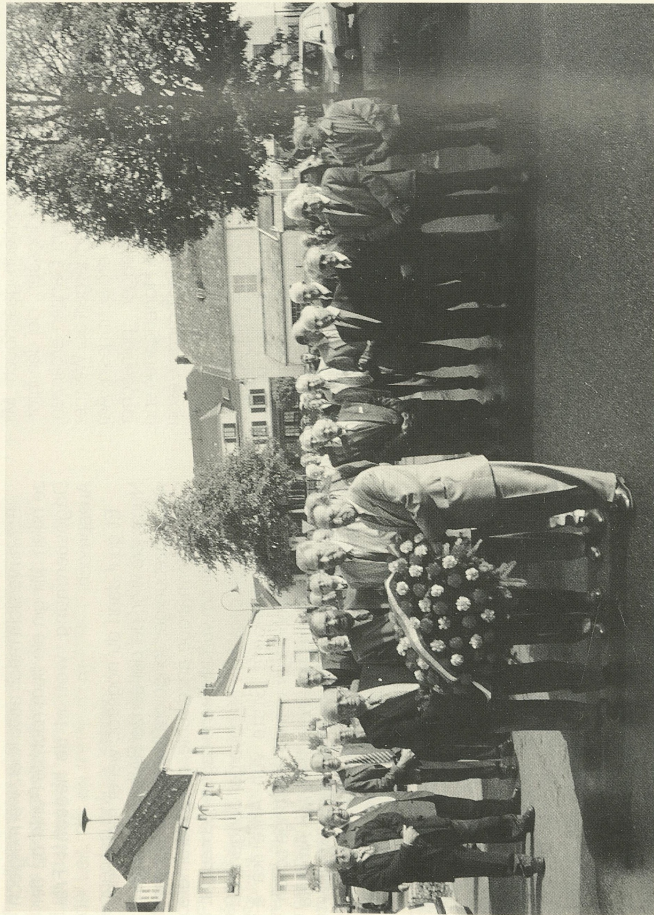
Mondercange

1. Mondercange
2. Sanem/Beivaux
3. Schifflange
4. Sud Ouest
5. Sud Ouest
6. Sud Ouest
7. Kayl/Tétange
8. Hesperange
9. Hesperange

Éier déi sëllegen Deleagéiert heemgefuert sin, huet d'Gemengeverwaltung en Eirewain offeréiert gehat. Bei där Gelegenheet huet de Komerod a Buergermeeschter Robert Goniva de Versammlungten säin idyllescht Käerech viigestallt a mat

allerlee Renseignementer opgevoart. Hien huet sech bedankt, dass d'Associatioun vun den Enrôlés de Force Käerech erausgesicht hat, fir hire Nationalkongress do ofzehalen an en huet hir weiderhi vill Erfolleg gewünscht.

s.n.

D'Chorale vun den Enrôlés de Force

Villäicht as et nët onnëtz ze rappelléieren, datt si zënter dem 30. Juli 1985 besteet. Wéi mer äis deemols zesumme gedoen hun, ware mer zu 40 Männer, déi sech zesumme fonnen, fir zu Jonglënster ze prouwen an d'Mass an der Häerz-Jesu-Kiirch zu Lëtzebuerg/Gare ze sängen an dat op der journée commémorative nationale vun den Enrôlés de Force, déi deemols den 8. September war.

Nëtt wéineg erstaunt waren all déi Leit, déi deemols derbäi waren a fir d'éischte Kéier e rengen Männerkouer eng Mass huet héiere sängen. Deemols

wéi haut stong d'Chorale ënner der Leedong vum Komerod Pol Nilles.

Zënterhier a bis haut as d'Zuel vun de Sänger op 66 geklommen. Wie matmaache wëllt d'ärf dat maachen a soll sech mellen.

Iwwer dësse Komeroden hir Leeschtong jügelere nët si, mä all déi Leit, déi hinne bis elo nogelauschtert hun. Hir Leeschtunge sin ëmsou besser anzuschätzen, wann een drop hieweist, dass déi Sänger aus alle Wandrichtungen am Land sech zesumme fonnen, fir ënner der Regie vun der Jonglënster Sectioun an engem Prouwsall zu Jonglënster, bei bis zu aacht

Prouwen alkéiers derbäi sin an dann op eiser nationaler Journée an der Stad d'Gedenkmass sängen fir all Komeroden, déi am Zweete Weltkrich hiert Liewen hu misse loosse, an dann awer och fir all déi Komerodinnen a Komeroden, déi nodeem se dee schliëmmen Calvaire vun der Zwangsrekrutierung iwwerstanden haten, helheem, meeschtens fréizäitig gestuerwe sin un de Folge vun deem Eridenenen.

An de Kresser vun de Sänger besteet, egal wou, en aus geprägendt Zesummegehéiregkeetsgefill an eng frou Mentaltitéit. Ma an dem

Sängergrupp vun den Enrôlés-Sänger sin déi zwou gutt mänschlech Dugende ganz besonnesch prononcéiert. Et as och duerfir nët méi wéi recht a gutt, wann eis Enrôlés-Sänger no der Journé sech zesumme fonnen zu engem gemittlechen a freedegegen Treffen. Well an eisem Bülletin nach ni doriwuer riedsgong, profitéiere mer vun der Gelegenheet, fir iwwert dat lescht Treffen ze schreiwene. Eis Sängerkomerode brauche sech beiliewe jo nët ze verstoppene. Déi leschte Kéier, wou si sech wéi hei viirdrun ungin getraff hun, war de 9. Oktober 1996, an zwar an eisem schéine Eisleck zu Houschend. Géint Mëtteg hate sech hirer 29 mat 24 vun hire Frae do afond. An d'Stëmmung war formidabel. Zum Optakt vum Treffen gounge si bei de Monument

Um Apéritif, deen am Hôtel des Ardennes, propr. Jan Heus-Nout, servéiert gouf waren och derbäi den zweete Schäften

Letzter Aufruf!

Es sind noch 6 Soldbücher von Luxemburger Zwangsrekrutierten abzugeben, dieselben wurden ausgestellt am 16. November 1944 in Naumburg an der Saale. Alle sind Entlassene aus dem R.A.D. vom Jahrgang 1926 gewesen.

MERSCH Jos. geb. 22.-8. 1926 Luxemburg
damaliger Wohnort : Luxemburg -Kreuzgründchen 235

WOLF Willi geb. 20.6. 1926. Bettemburg.
damaliger Wohnort : Luxemburg-Stadtgrund.

GESCHWINDT Pier. geb. 8. 2. 1926. Fentingen
damaliger Wohnort : Luxemburg -Limpertsberg Schefferallee 33.

WEBER Erich geb. 24.7. 1926. Düdelingen.
damaliger Wohnort Düdelingen

THILL Arthur geb. 19. 5. 1926. Garnich.
damaliger Wohnort Garnich.

FABER Joh, geb. 3.11. 1926. Differdingen.
damaliger Wohnort: Differdingen Oberkornersstrasse 32.

Diese Soldbücher sind unter andern der Amicale des Enrôlés vom R.A.D. ROGASEN-WOLLSTEIN seitens einer luxemburgischen Regierungsstelle zugestellt worden mit der Bitte die Soldbücher an die Inhaber weiterzuleiten. Sie stammen aus einer Wehrmachtszentralstelle in Berlin.

Falls diese genannten Soldbücher von deren Inhabern oder deren Familienmitglieder nicht mehr abgeholt werden, verbleiben dieselben in den Archiven der Enrôlés de Force auf der Hollericher Gare

Bitte sich wenden an:

Jacques Muller-Jopa Tetingen Tel.56 60 39

Léon Faber, d'Madame Gaby Conjaerts-Thomas, Gemengesekretärin an de Buergermeeschterin Fernand Schmit, deen eis Sänger häerzlech wëllkomm geheesch huet zu Houschend an en huet himen seng Gemeng virgestallt.

Duerno goufe Menu servéiert, deen dem Haus all Eier gemach a Fraen a Männer absolut zefridde gestallt huet. Iwwer Dësch gouwen Eilewännesser an Erënnerungen vu fréier, schéiner, manner schéiner a grujhecher ausgetosch a vill aneres besprach, Jo et war eng Ambiance du tonnerre. All si se am spéide Nomëtteg no heem gefuert, ma nët oni sech viirdru versprach gehat ze hun, déi selwecht Expérienz dat nächst Joer, wa Gott wëllt, ze widerhuelen.

HR

Avis un all Interesséiert

De Comité vun der Fédération des victimes du Nazisme Enrôlés de Force deelt mat, datt am Siège, zu Hollerech op der Gare, eng gewëssen Zuel vu Bülletinen "Les Sacrifiés" an der Reserve leien.

Leit, déi drun interesséiert sin, een oder deen anere Bülletin ze kréien, déi zënter 1960 a bis haut erauskoumen, kënnen sech egal watfir e Numero bestellen.

Schreift wann iech geléift un d'Fédération des Victimes du Nazisme Enrôlés de Force, Boîte Postale 2415, L-1024 Luxembourg.

Wann se am Archiv erausgesicht sin, deelt iech de Komerod Eugène Müller mat, wéini dir är Bestellung am Büro zu Hollerech op der Gare eweghuele komme sollt.

Mémorial de la DÉPORTATION

* * *

Gare de Hollerich

Le musée est ouvert chaque jeudi
après-midi de 14.30 à 17.30 hrs

Entrée libre

Hei as déi 4. Lëscht vu Leit a Gruppen, denen hiren Don derzou baidréit, de Memorial vun der Deportatioun an der Hollericher Gare ze realisieren.

Bei dëser Souscriptioun geet et haaptsächlech drem, datt méiglechst vill Lëtzebuurger matmaachen an doduerch de Beweis brengen, datt mir alleguer och haut nach op déi Solidaritéit ziele kënnen, déi äis deemools am Krich esou vill gehollef an äis zesummegehale huet.

Donen kennen op dese Konten hei iwwerwise gin:

Memorial de la Deportation

Gare de Hollerich

L-1024 Luxembourg

CCP: N° 44900-86

Banque et Caisse d'Epargne de l'Etat:

N° 7100/0026-3

Banque Générale du Luxembourg:

N° 31-728.344-32

Banque Internationale à Luxembourg:

N° 9-114/3450

De Memorial as op:

donneschdes vu 14.30 bis 17.30 Auer

oder op Rendez-vous, Tel. 35 00 14

Recette communale Garnich, L-8353 Garnich;

Lucien Heyart-Doemer, L-1541 Luxembourg; Leo-

nie Soisson-Toussaint, L-1228 Howald; Mme Yvonne

Schaeffer, L-2537 Luxembourg; Joseph Hames, L-

7731 Colmar-Berg; Commune Bettborn L-8601

Bettborn; Recette communale Lenningen, L-5414

Canach; Recette communale Pétange, L-4760

Pétange; Aug. Casagrande, enrôlé de force, Section

Lintgen; Recette communale Lorentzweiler, L-7205

Lorentzweiler; Recette communale Rambrouch, L-

8801 Rambrouch; Thierry Bonem-Weis, L-1321

Luxembourg; Eugénie Schmit-Jungers, L-2542

Luxembourg; Mme Krier-Reuter, L-8077 Bertrange

M. et Mme Michel Altmeyers, L-8081 Bertrange;

Mathias Nies, L-2446 Howald; Angèle Bosseier

Fischbach-Kessler, L-9133 Schieren; Gaston Moes, L-1713 Luxembourg; Elise Schaack, L-9425 Vianden, Aloyse Diederich-Hoffmann, L-5330 Moulfort; Recette communale Echternach, L-6460 Echternach; Alphonse Wenger, L-1268 Luxembourg; Jean-Pierre Wolff, L-1323 Luxembourg; Pierre Wag-ner-Freichel, L-9708 Clervaux; Roger Follmann-Kruff, L-6453 Echternach; Aloyse Weber-Staudt, L-7525 Mersich; Charles Frising, L-2432 Luxembourg; François Allamano, L-4304 Esch-Alzette; Roger Wallers, L-1317 Bettembourg; Gérard Frères, L-4940 Bascharage; Joseph Bos, L-5337 Moulfort, Mme Suzanne Wester-Klos, L-5971 Itzig, Jos. Friseisen-Mossong, L-9806 Hosingen; Auguste Mertz-Rodesch, L-3378 Livange; Armand Theisen, L-3741 Rumelange; Roger Meyers, L-4929 Hautcharage; Jeanny et Louis Roth-Bley, L-4873 Lamadelaine, Guillaume Schmit-Muller, L-8077 Bertrange, Amicale Enrôlés de Force Section Nord, L-8708 Clervaux; Recette communale Niederanven, L-6985 Hostert; Mady Schaffner, L-6434 Echternach; Paul Thill, L-4930 Bascharage; Germaine Thill-Steichen, L-2634 Luxembourg; Roger Arrenschorf, L-2444

Aus eiser Agenda

Mémorial de la Déportation op der Hollericher Gare

De Musée as op all Donneschdegnomëtteg vu 14.30 bis 17.30 Auer. Telephone 35 00 14. Entrée: frei.

* * *

All Mëndes owends um 18. Auer, no den Informatiounen an dem Manifestatiouns-kalenner op **RADIO DIDDELENG** 103,6 fm oder op der Gemeindefrequenz 100,3 eng Sendung iwert **Geschicht vun der Lëtzebuurger Jugend am 2te Weltkrich – Diddeleng a schweier Zäit.**

* * *

Zu Diddeleng as eng Dauerausstellung **«d'Enrôlés de Force vun 1940 bis haut.»** Fir de Public as se op all Donneschdeg muerges vun 9.15 bis 11.15 Auer. Sie kann awer och all Dag a Feierdag besicht gi vu Gruppen. Duerfir soll e sech viirdrun umellen an zwar op engem vun den Telephonsnummern: 511717 / 514389/ 5102 82.

Freideg, 24 Januar 1997

Generativsammlung vun der Section Hesper **Donneschdeg, 30. Januar 1997**

Um 18.30 Veillé um Kanounenhüwel an der Stad. Mir gedenken den 91 Jungen déi zu Sonnenburg (haut Slonsk) massakréiert goufen.

Donneschdeg, 24 Abrël 1997

Um 11.15 Auer: Oktavmass vun den Enrôlés de Force an der Kathedral

Luxembourg; Assoc. des Enrôlés de Force, Section Rodange-Lamadelaine; Nicolas New, L-1534 Luxembourg; Recette communale Eschweiler, L-6101 Junglinster; Jean Ries-Baustert, L-9265 Diekirch, Marcel Goniva, L-9256 Diekirch, Léon Fransens-Weber, L-2542 Luxembourg; Marguerite Hoffmann-Meisch, L-1363 Howald; Léon Wilgen, L-1619 Luxembourg; Jean Gonderinger, L-7918 Buschdorf; Commune Junglinster, L-6114 Junglinster; Jean et Mme Schimberg-Berweiler, L-4499 Limpach; Enrôlés de Force, Bettembourg; M. et Mme Aloyse Schroeder-Ruffine, L-4141 Esch/Alzette; Charlotte Braun-Beck, L-8013 Strassen; Jean Meyrath, L-9125 Schieren; Thomas Hoffmann, L-1456 Luxembourg; Catherine Fisch-Thelen, L-3397 Roeser; Recette communale Walferdange, L-7201 Walferdange; Raymond Strasser, L-1858 Luxembourg/Kirchberg; Recette communale de Wellenstein, L-5405 Bech-Kleinmacher; Jos. Wöhler, L-6462 Echternach; Pierre Zacharias, L-6630 Wasserbillig; G. Spanier-Gudendorff, L-7315 Steinseil; Alph. Rodesch, L-3251 Bettembourg; Josette et Vicky Manternach, L-9154 Grosbous; Mme Marguerite Becker-Hetber, L-5419 Ehnen.

Sonndeg, 4. Mee 1997

Schlußprosessioun vun der Oktav.

Meendeg, 23. Juni 1997

Nationalfeierdag

Sonndeg, 7. September 1997

Journée commémorative nationale vun den Enrôlés de Force an der Stad.

Sonndeg, 12. Oktober

Journée de commémoration vun der Section Jonglënster

Sonndeg, 12. November 1997

Journée an assemblée générale vun der Amicale des Anciens de Tambow.

Stierwesdaag, 26. Dezember 1997.

Traditionnell Commémoratiounsfestier zu Diddeleng fir all gefaall, vermésst a no dem Krich verstuerwen Enrôlés de Force.

Een Tour an d'Éisleck mat den Zwangsrekrutierten

Sektion Lëtzebuerg

Den éischten Oktober war reservéiert fir eisen Dagesausflug. E scheinen Dag mat engem wonnerbaren Programm an enger gudder Ambiance. Mir hun eis esou richtig wéi eng gross Famille gefillt.

Muerges um halwer néng si mir zu Lëtzebuerg-Gare mat engem komfortable Bus vun Emile Frisch op Veianen gefuer. Um zéng Auer war den Emfänk zu Stolzebuerg bei der S.E.O.. Fir d'éischt krute mir ee Film a Lëtzebuurger Sprooch iwwert d'Entwécklung an déi gewaltig Aarbechten bewisen, déi do an den 50-60er

Joëren gelescht gouwen. Duerno huet den Här Heck vun der S.E.O. ons ganz Installatiounen gewisen. Et war immens interessant a léieräich.

No engem gudden lessen am Restaurant „Veianer Stuff“ si mir géint 15 Auer mam Bus bei d'Schluss gefouert gin. Am Schlasshaff huet de Komerod René Molitor eis a kuerze Wieder iwwert d'historesch Geschicht vum Veianer Schlass ënnerriicht. Duerno hu mir de ganze Komplex besichtegt an konstatiéiert, datt déi lescht Joëren vill Aarbecht do gelescht gouf.

Uschléissend si mir bei Trinitarierkierch erof getréppelt, wou den Här Dechen ons déi néideg

Explicatiounen gin huet. Um 17 Auer 30 hu mir Veianen verlooss an eise Chauffeur huet ons gemittlech op de Mierscherberg bruecht, wou ee gutt Nuechtiessen ons erwaart huet. An enger geselleger Atmosphär as d'Zäit séier verflunn. Kuerz virun 20 Auer hu mir ons op den Heemwee gemaacht.

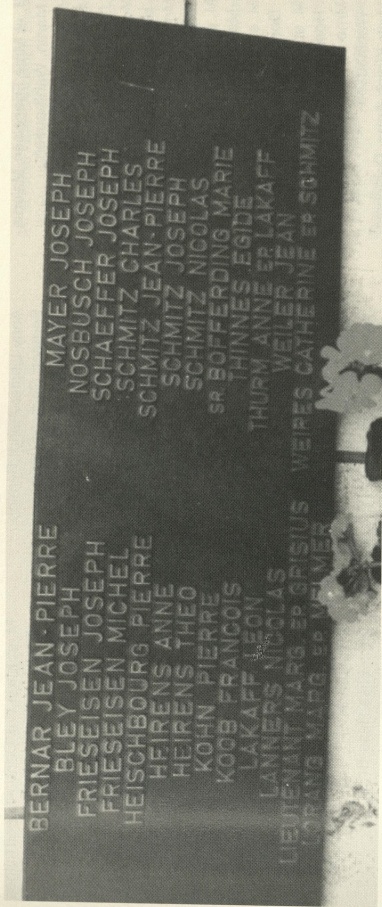
Aus den Kommentären huet en erausheieren, datt se alleguer séier zefridden waren. Mir hun ons d'Veisprechen gin, wa Gott wéllt, datt anert Joër erëm e flotten Tour ze organiséieren.

Et war e schéinen a komerodschaftlechen Dag dee mir a gudder Erënnerung behalen.

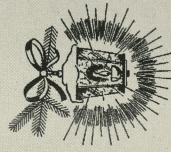
M.D.

Peenemünde. De 7. Oktober 1942 sin 236 jonk Lëtzebuerger zu Hollerech a Waggoën agelued gin, Direktioun Peenemünde op der Insel Usedom, wou d'V1 an d'V2 fabrizéiert goufen. De leschte 7. Oktober hu mir an der Stad Lëtzebuerg eise järeleche Konveniat ofgehale. Hee gouf organiséiert vun de Komeroden Abbas Lucas a Vic Fischbach. Mir waren deen Dag nimméi zu vill; nëmmen 29 waren dobäi. Vill si gefal, si vermést oder an der Zwéschenzäit gestuerwen. Aner si krank, gebrechlech a konnten nit bei äis sin. Mir ugefangan mat enger Mass fir all eis Komeroden an der Glacis Kapell, wou e puur Dag virdrun domm Lëmmelen eng Erënnerungsfenster un de leschte Krich futt geschlon hun, fir anzuberechen an d'Kelechen ze klauen. Den Här Paschtouer E. Reichling, och wi mir eng Victime du Nazisme, huet un déi schrecklech Zäit erënnert: „**D'Blesse si geheelt, mee d'Leinzesche si bliwen! Mir solle verzeien an hoffen, datt sou eppes ni méi sollt passéieren!**“ Um Ducksal huet den Organist mat Urgel a Gesank der kirchlicher Feier déi adequate Rumm gin. Op den Trape vun der Kapell as dun nach d'Erënnerungsfoto geschoss gin. Mir sin dono zesummen op de Kirfecht bei d'Hintzterer Krätz gange, wou mer ënnert de Kläng vun der Sonnerie aux Morts Blummen deponéiert hun. Mir son hei dem Minister vun der Force publique an dem Chef vun der Militärmusik villmools merci fir den Trompettist dee geschéckt gi war. Dono sollt de Vin d'Honneur am Stadhaus kommen, mee verschidden Emsstäm hun äis hei an der Stad Lëtzebuerg forcéiert vun der geplangter an traditioneller Rezeption aizegesin. Am bekannte Restaurant MORIS zu Waffer hu mir äis fir d'Wëtchiessen afont. Mir hun nach eng Kéier un déi geduecht, déi d'lescht Jar vun äis gange sin, speziell awer un de Komerod Léon Aubart, deen 1967 eis **Amicale D'Jonge vu Peenemünde** gegrënnt huet.

Op d'Titelsäit vun eise Bülletin hu mer dës Kéier de „Monument aux Morts“ vun Houschent gesat. Do drop as ënne rieds eng Plaque ze gesin, déi der hei uewendriwwer vergréissert reproduzéiert gesitt, mat deene 25 Nimm vu Leit, déi am leschte Weltkrich onnëtzeweis hiet Liewe verluer hun. Et geschouch datt an enger Zäit, wéi déi vun déisäit eiser Grenzfléss Our, Sauer a Musel hiet Onwiesen bei äis am Land gedriwwen hun. Wann een dann och nach wees, datt an der Gemeng Houschent, mat senge Filialen Houschterdeckt, Nidderschlënder an Uewerschlënder, zu där Zäit nach nët emol 180 Leit gewunnt hun, stellt ee fest, datt de Verfoscht u Mënschleewen erschreckend héich war. Mat 13,88 % vu Verfoschter u mënschlechtem Liewen as d'Gemeng Houschent méi wéi secher déi Gemeng an eise Land, déi deen héchste Bluttzoll bezuelt huet.

Voeux de Nouvel An

Vill Gléck am neie Joër
an eng gutt Gesondheet

M. et Mme Jos Weirich, Dudelage	M. et Mme Jules Steffen, Kleinbëttlingen	Mme Blasen-Manges Cécile, Munshausen
M. et Mme Gaston Junck, Diekirch	M. et Mme Julien Reuter, Waldbredimus	M. et Mme Brachmann-Bleser Michel, Marbourg
M. et Mme Bernard Jacob, Fingig	Mme Steffen Marguerite, Esch/Alzette	M. Brücks Joseph, Marnach
Mme Josée Reeff, Oestrange	M. et Mme Emilie Gruber, Lintgen	M. et Mme Clees-Hermes Joseph, Neidhausen
M. et Mme Jean Hames, Gonderange	M. et Mme Muller Jacques, Tétange	M. et Mme Clesen-Bauler Pierre, Roderhausen
M. et Mme Emilie Oisem, Kayl	Section Hosingen	M. et Mme Dohm-Atten Jean-Pierre, Hosingen
M. et Mme Jim Bolmer, Nospelt	M. et Mme Baustert-Boever Jean, Holzthurn	Mme Faber-Houschette Lucie, Hosingen
M. et Mme Jos. Clees, Neidhausen	M. et Mme Baustert-Schaus Mathias, Hosingen	Mme Federspiel-Huppert Hélène, Marnach
Mme Melanie Flammang, Luxembourg	M. Baustert Nicolas, Wahlhausen	M. et Mme Friesen-Mossong Joseph, Hosingen
M. et Mme Julien Coner, Hesperange	M. et Mme Baustert-Bourgmeyer Valentin, Wahlhausen	

Wester Michel, Itzig
 Thill-Graas Ferdinand, Howald
 Guelf Winandy Gerty, Howald
 Hoffmann-Toussaint Yvonne
 Mme, Hesperange
 Heuschling Joseph, Howald
 Lentz-Zweber Ferdinand, Bertrange
 Spedener Henri, Howald
 Moes-Stein Jean-Pierre, Alzingen
 Molling Albert, Hesperange
 Freylinger André, Fentange
 Hensgen Alice et Michel, Itzig
 Louis Raymond, Howald
 Back-Nanquette Nicolas, Howald
 Mathes Camille et Mme, Contern
 Moes-Ferring Gaston, Luxembourg
 Linden André, Hesperange
 Zahlen Evelyne Mme, Alzingen
 Brauch-Hellers Raymond, Pontpierre
 Haine-Wagner Anna Mme,
 Noertzange
 Trausch Yvonne Mme, Alzingen
 Kayser-Poekes Marie Mme, Howald
 Harsch Irma Mme, Itzig
 Ludvig-Schloesser Anne Mme,
 Howald
 Lamesch Catherine Mlle, Luxembourg
 Conrardy Paul, Fentange
 Schmitt-Ross Robert, Howald
 Schmit Romain, Lux.-Beggen
 Reding Ady, Luxembourg
 Rausch-Spier Nicolas, Itzig
 Ury-Welter Yvonne Mme, Hesperange
 Rinnen Emile, Howald
 Ketter-Frisch Carlo, Luxembourg
 Heuertz-Baum Joseph, Medernach
 Heuertz-Baum Joseph, Mme,
 Medernach
 Schon Joseph, Itzig
 Becker-Thilges Victor Mme,
 Hesperange
 Kettel Jean-Pierre Mme, Alzingen
 Veisse-Wirth Jean, Hesperange
 Nesen Henri, Luxembourg
 Reichling-Even Fernande Mme,
 Hesperange
 Michaelis Charles-Frédéric,
 Hesperange
 Nennig Joseph, Syren

Medinger-Toussaint Paul Mme,
 Alzingen
 Conrardy-Millim Marie Mme,
 Luxembourg
 Huberty Marcel, Howald
 Greiveldinger Paul, Hesperange
 Hauer Léon, Howald
 Scholer-Schimberg Suzanne Mme,
 Fentange
 Klengenberger-Gillen Jean Mme
 Hesperange
 Jung Théodore, Alzingen
 Goergen Armand, Hesperange

Section: Wasserbillig

M. et Mme R. Weirich-Fries,
 Wasserbillig
 M. et Mme R. Kremer-Hoffmann,
 Wasserbillig
 M. et Mme P. Bredimus-Hoffmann,
 Wasserbillig
 M. et Mme E. Weber-Mangen,
 Wasserbillig
 M. et Mme J. Wirtz-Delvaux,
 Wasserbillig
 Mme Boehm-Heyder, Wasserbillig
 M. et Mme Kalbusch-Mertens,
 Wasserbillig
 M. P. Zacharias, Wasserbillig
 M. Ernster-Mertens, Wasserbillig
 M. Atten Léon, Wasserbillig
 Mme Theisen-Achen, Wasserbillig
 Mme Thiel-Mathieu, Wasserbillig
 Mme Dahm-Suennen, Wasserbillig
 M. et Mme P. Weinandy-Bechtold,
 Mertert
 M. et Mme Rech-Weltert, Mertert
 M. Metgen Jean, Mertert
 Mme Folschett-Ueberecken, Mertert
 M. P. Hansen-Schummer, Mertert
 M. Graser Albert, Echternach
 M. et Mme Reckinger Marcel,
 Wasserbillig
 Mme Pütz-Beneké, Wasserbillig

Section: Kayl-Tétange

M. et Mme Beckius Léon, Kayl
 M. et Mme Thoma-Schroeder Julien,
 Kayl

M. et Mme Hildgen-Thoma Jean, Kayl
 M. Deiskes Hubert, Kayl
 Mme Calmes-Ripp Lotty, Tétange
 Mme Schmit-Seiwerath Lucie,
 Tétange
 M. Scholler Emile, Tétange
 M. et Mme Risch-Schmit Fernand,
 Tétange
 M. et Mme Stumpf-Bock René,
 Tétange
 M. et Mme Bouschet-Proust Lucien,
 Tétange
 M. et Mme Mermotz-Laroche Charles,
 Tétange
 M. et Mme Muller-Jopa Jacques,
 Tétange
 M. et Mme Schon-Schutz François,
 Tétange
 M. et Mme Wetz-Damit Charles,
 Tétange
 M. Junkel-Laroche Jules, Tétange
 M. et Mme Beringer-Ney
 Roger, Tétange
 M. et Mme Petry-Steichen Willy, Kayl
 M. et Mme Bouquet-Petry, Canach
 M. et Mme Reger-Schoeder Joseph,
 Kayl
 M. et Mme Moris-Mergen Albert, Kayl
 M. et Mme Gaspers-Federspiel Paul,
 Kayl
 M. et Mme Millim-Hippert J.-P., Kayl
 Mme Stroh-Noel Roger, Kayl
 Mme Jacobs-Mathias Albert, Kayl
 Mme Einsweiler-Michels René, Kayl
 Mme Hansen-Barthel Jean, Kayl
 M. et Mme Bintner-Thielen Marcel,
 Kayl
 M. et Mme Cresson-Dostert Jean,
 Tétange
 M. et Mme Thomé Léon, Tétange
 M. et Mme Mathias Jean-Pierre, Kayl
 M. et Mme Elcheroth-Petesches Arthur,
 Kayl
 M. et Mme Hoffmann Eugène,
 Ehlerange
 M. et Mme Olsem Emile, Kayl